

Το μέλλον της αναπτυξιακής συνεργασίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Θεσσαλονίκη

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ		Άννα
ΚΑΡΑΜΑΝΟΥ		
ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ		
Πρόεδρος της Επιτροπής Δικαιωμάτων των Γυναικών και Ίσων Ευκαιριών		

ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΜΚΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	
"Το μέλλον της αναπτυξιακής συνεργασίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης"	Θεσσαλονίκη, 6.6.2003

Το θέμα του συνεδρίου έχει ιδιαίτερη σημασία, μετά την υπογραφή στην Αθήνα στις 16 Απριλίου της πράξης προσχώρησης 10 νέων κρατών στην Ε.Ε. Οι είκοσι πέντε καλούνται πλέον να προσαρμόσουν τις πολιτικές τους στον τομέα της ανάπτυξης και να ανταποκριθούν στις συνεχώς αυξανόμενες και μεταβαλλόμενες εμπορικές, οικονομικές και κοινωνικές απαιτήσεις του αναπτυσσόμενου κόσμου.

Το έργο της κοινοτικής πολιτικής αναπτυξιακής συνεργασίας είναι μεγάλο και πολύπλευρο. Το θεσμικό πλαίσιο υπάρχει τόσο μέσω των Συνθηκών της Ε.Ε., όσο και των περιφερειακών συμφωνιών, όπως η Συμφωνία Κοτονού για τις

χώρες Α.Κ.Ε., του Κανονισμού ALA για την Ασία και τη Λ. Αμερική και των προγραμμάτων PHARE, TACIS, MEDA για να αναφερθώ στα σημαντικότερα.

Η Ε.Ε. αποτελεί αναμφισβήτητα έναν από τους κυριότερους, παγκοσμίως, φορείς χρηματοδότησης της αναπτυξιακής (ιδιαίτερα ανθρωπιστικής) βοήθειας και συνεργασίας. Τα στοιχεία του 2002 δείχνουν ότι η Ευρώπη κατέβαλε \$25 δις από τα \$54 της συνολικής παγκόσμιας αναπτυξιακής βοήθειας. Αυτοί οι αριθμοί καταδεικνύουν ότι η Ευρώπη προωθεί τις οικουμενικές αξίες, όπως η δημοκρατία, η κοινωνική δικαιοσύνη και η βιώσιμη ανάπτυξη και ακολουθεί πολιτική αλληλεγγύης.

Η αναπτυξιακή βοήθεια βεβαίως δεν είναι απλώς θέμα αλτρουισμού. Η ενίσχυση των αναπτυσσόμενων χωρών αποτελεί προφανώς και μακροχρόνιο συμφέρον της Ευρώπης, καθόσον η περιθωριοποίηση των οικονομιών, η αύξηση της φτώχειας και η υποβάθμιση του περιβάλλοντος σε πολλές αναπτυσσόμενες χώρες, καθώς και η επίταση του φαινομένου της μετανάστευσης, των ένοπλων συγκρούσεων και των επιδημιών θα έχει σοβαρές αποσταθεροποιητικές επιπτώσεις στην ΕΕ και την ευημερία των πολιτών της.

Παρ' όλα αυτά υπάρχει ισχυρή κριτική για την αναποτελεσματικότητα των πολιτικών που ακολουθούνται και των χορηγήσεων που δίνονται στις αναπτυσσόμενες χώρες.

Οι κριτικές επικεντρώνονται κυρίως στον τρόπο που λειτουργεί η εξωτερική βοήθεια, αφού για την εφαρμογή των προγραμμάτων υπάρχουν μια σειρά από κανονισμοί, αποφάσεις, δηλώσεις και ανακοινώσεις, που συχνά τους λείπει ο στρατηγικός στόχος. Καθίσταται σχεδόν απίθανο να μπορέσει κανείς, ιδιαίτερα οι χώρες υπό βοήθεια, να ξεπεράσει όλο αυτόν τον περίπλοκο λαβύρινθο της γραφειοκρατίας

που επικρατεί στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή.
Μάλιστα, ορισμένα Κράτη Μέλη φτάσανε στο σημείο να διατυπώσουν προτάσεις για "επανεθνικοποίηση" της εξωτερικής βοήθειας.

Άλλος προβληματισμός που υπάρχει είναι ότι οι αναπτυξιακές πολιτικές της Ε.Ε. αποπνέουν την έντονη εξάρτηση από την οικονομική και πολιτική κατάσταση που επικρατεί στα κράτη μέλη. Σήμερα, η Ε.Ε. στερείται ενός διαφορετικού προσανατολισμού όσον αφορά τις μελλοντικές προοπτικές και οι πολιτικές που προωθεί είναι αποσπασματικές και περιορισμένες.

Αν υπήρχε μια διαφορετική θετική προσέγγιση, θα μπορούσε να συμβάλει στη χάραξη αναπτυξιακής πολιτικής, για την οποία απαραίτητος είναι όχι μόνο ο εξορθολογισμός της αξιοποίησης των πόρων, αλλά και η εξασφάλιση αποτελεσματικών επενδύσεων, που επί του παρόντος τα κράτη μέλη δεν έχουν την πολιτική βούληση να προωθήσουν.

Γι' αυτούς τους λόγους, η ανάγκη για αναθεώρηση της Ευρωπαϊκής Κοινοτικής βοήθειας έχει καταστεί επείγουσα.

Κατάσταση και προοπτικές των αναπτυσσόμενων χωρών κατά τον 21ο αιώνα: ζοφερή εικόνα

Στο τέλος του 20ου αιώνα, το βιοτικό επίπεδο των αναπτυσσόμενων χωρών γενικώς, έχει αισθητά βελτιωθεί και η φτώχεια έχει αντιμετωπιστεί σημαντικά. Σύμφωνα με τη Διεθνή Τράπεζα, το προσδόκιμο ζωής αυξήθηκε από τα 55 στα 65 χρόνια, το κατά κεφαλή εισόδημα διπλασιάστηκε και η θνησιμότητα μειώθηκε κατά το ήμισυ. Ωστόσο, η ανάπτυξη στις διάφορες περιοχές του κόσμου είναι εξαιρετικά άνιση (για παράδειγμα, η υποχώρηση του αριθμού των φτωχών αφορά

κυρίως την Ανατολική Ασία και προπαντός την Κίνα).

Από την άλλη πλευρά, από το τέλος του ψυχρού πολέμου, δε μπορεί να γίνει λόγος για βιώσιμη κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη, προς το συμφέρον του συνόλου του πληθυσμού, σε πολλές αναπτυσσόμενες χώρες, και συγκεκριμένα σε ευρείες περιοχές της υποσαχάριας Αφρικής, που αποτελεί την περιοχή στην οποία διοχετεύεται κατ' εξοχήν η ευρωπαϊκή αναπτυξιακή βοήθεια. Έτσι λοιπόν, ο απολογισμός της τριακονταετούς αναπτυξιακής πολιτικής είναι απογοητευτικός.

Σύμφωνα με τη Διεθνή Τράπεζα, οι πρόσφατα προσαρμοσμένες εκτιμήσεις για τη φτώχεια, εμφανίζουν μέτρια πρόοδο ως προς τη μείωση της φτώχειας κατά τη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας: «Η Ανατολική Ασία αποκόμισε εντυπωσιακά οφέλη πριν πληγεί από την κρίση, αλλά αυτά εν μέρει χάθηκαν ενώ η πρόοδος σε άλλες περιοχές είναι από μικρή έως ανύπαρκτη. Επιπλέον, η μεγάλη πλειονότητα των φτωχών δηλώνουν ότι τώρα ζουν σε δυσμενέστερες συνθήκες, έχουν λιγότερες οικονομικές ευκαιρίες και βιώνουν με μεγαλύτερη ανασφάλεια σε σχέση με το παρελθόν».

Ακολουθούν αποσπάσματα από την ανακοίνωση της Επιτροπής, καθώς και από τις εκθέσεις για την Ανθρώπινη Ανάπτυξη της Διεθνούς Τραπεζής των ετών 1998, 1999, 2000, που θεμελιώνουν την έκταση των προβλημάτων:

- το 86% της παγκόσμιας κατανάλωσης αντιστοιχεί σε 20% του πληθυσμού. Το 1960, το 20% των περισσότερο πλουσίων είχαν εισόδημα κατά 30 φορές μεγαλύτερο από εκείνο του 20% των πιο φτωχών ενώ το 1995 η αναλογία αυτή έφθασε το 82·
- από τα 6 δις. του ανθρώπινου πληθυσμού, το 1,5 δις. ζει με λιγότερο από 1

δολάριο ΗΠΑ ημερησίως. Η πλειονότητα των ανθρώπων οι οποίοι ζουν κάτω από το όριο της φτώχειας κατοικούν στη νότια και ανατολική Ασία (800 εκατομμύρια)· στην υποσαχάρια Αφρική και στη Νότια Ασία κάτω από το όριο της φτώχειας ζει το 40% του πληθυσμού·

- το μέσο προσδόκιμο ζωής είναι 62 έτη στις αναπτυσσόμενες χώρες (51 έτη στις λιγότερο αναπτυγμένες χώρες) έναντι 74 ετών στις βιομηχανικές χώρες. Το ποσοστό παρακολούθησης στα σχολεία είναι 57% (36% στις ΛΑΧ), έναντι 83% στις βιομηχανικές χώρες·
- στην Αφρική το AIDS σκοτώνει 2 εκατομμύρια ανθρώπους το χρόνο. Το προσδόκιμο ζωής μειώνεται σε πολλές χώρες·
- 800 εκατομμύρια ανθρώπων (1 στους 5 στις αναπτυσσόμενες χώρες), από τους οποίους 200 εκατομμύρια παιδιά, υποφέρουν από χρόνιο υποσιτισμό·
- το ένα τρίτο του παγκόσμιου πληθυσμού (περίπου 2 δις. ανθρώπων) δεν έχει καμία πρόσβαση σε επαρκή ενεργειακή τροφοδοσία·
- ο συνολικός πληθυσμός του πλανήτη αναμένεται να αυξηθεί κατά 2,5 δις., δηλαδή κατά 50% περίπου, κατά την περίοδο 1990-2020. Το 90% περίπου της αύξησης αυτής θα αφορά τις αναπτυσσόμενες χώρες·
- ένα από τα πιεστικότερα προβλήματα που υπάρχει ενδεχόμενο να οδηγήσει σε συγκρούσεις, θα είναι κατά τον 21ο αιώνα το πρόβλημα του νερού αφού, το 1997, το ένα τρίτο του παγκόσμιου πληθυσμού κατοικούσε σε χώρες που αντιμετώπιζαν λειψυδρία. Η αποδάσωση στις αναπτυσσόμενες χώρες θα συνεχιστεί και αναμένεται ότι το 2010, οι εκπομπές διοξειδίου του άνθρακος στις αναπτυσσόμενες χώρες θα υπερβεί τις εκπομπές των βιομηχανικών χωρών,

συμπεριλαμβανομένης και της Ανατολικής Ευρώπης.

Το πλαίσιο αναπτυξιακής πολιτικής

Για μία πιο αποτελεσματική αναπτυξιακή συνεργασία της Ε.Ε. με τις αναπτυσσόμενες χώρες, ζωτική σημασία έχει η συνοχή της αναπτυξιακής πολιτικής και των άλλων πολιτικών, ιδίως της εμπορικής, της αγροτικής και των εξωτερικών σχέσεων.

Σε ό,τι αφορά τις **εξωτερικές σχέσεις**, όπως είναι προφανές, η εξωτερική πολιτική (ΚΕΠΠΑ) και η πολιτική συνεργασίας και ανάπτυξης είναι αλληλένδετες. Δυστυχώς στην πράξη, οι στρατηγικοί στόχοι της εξωτερικής πολιτικής της Ε.Ε. φαίνεται ότι έχουν προτεραιότητα σε σχέση με την παραδοσιακή δέσμευση της Ευρώπης για καταπολέμηση της φτώχειας στις αναπτυσσόμενες χώρες. Οι βραχυπρόθεσμες λειτουργίες της διπλωματίας συγκρούονται συχνά με τους μακροχρόνιους στόχους της αναπτυξιακής συνεργασίας.

Η πρόθεση για βαθμιαία ενσωμάτωση της αναπτυξιακής βοήθειας στην εξωτερική πολιτική φαίνεται και από τις προθέσεις του Υπατου Αρμοστή για την Εξωτερική Πολιτική κ. Σολάνα, ο οποίος υποστηρίζει ότι το Συμβούλιο Ανάπτυξης θα πρέπει να ενσωματωθεί στο Συμβούλιο Γενικών Υποθέσεων ή στο νέο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Εξωτερικών Υποθέσεων. Αυτό θα σήμαινε κατά συνέπεια αλλαγές, τόσο στις δομές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, όσο και στην Επιτροπή Ανάπτυξης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, κάτι που θα οδηγούσε σε υποβάθμιση των μηχανισμών διαφάνειας και ελέγχου. Έτσι, η αναπτυξιακή πολιτική θα σταματήσει να είναι μία αυτόνομη πολιτική και θα ενταχθεί πλήρως στις λειτουργίες της ευρωπαϊκής εξωτερικής πολιτικής με ό,τι αυτό συνεπάγεται. Η πρόταση Σολάνα αντικατοπτρίζει τη βαθιά διαμάχη μεταξύ των

διαφόρων γραφειοκρατικών υπηρεσιών για τις εξωτερικές σχέσεις, τόσο μεταξύ Συμβουλίου και Επιτροπής, όσο και μέσα στους ίδιους τους κόλπους της Επιτροπής.

Από την πλευρά της η Επιτροπή, το Μάιο του 2002, κατέθεσε τη δική της αρκετά τολμηρή πρόταση για την κοινή εξωτερική πολιτική, όπου ρητά τονίζεται η ανάγκη μεγαλύτερης αυτονομίας σε θέματα εξωτερικής πολιτικής με αύξηση των αρμοδιοτήτων της Επιτροπής.

Η αναθεώρηση των εξωτερικών σχέσεων αποτελεί κρίσιμη παράμετρο στις διαπραγματεύσεις για τη νέα Συνθήκη της Ένωσης. Δυστυχώς οι συζητήσεις κατά τη Συνέλευση για το Μέλλον της Ευρώπης επικεντρώθηκαν κυρίως στη διεύρυνση, την εξωτερική πολιτική και την πολιτική ασφάλειας, αφήνοντας στο περιθώριο των συζητήσεων την εξωτερική πολιτική αναπτυξιακής βοήθειας.

Η **εμπορική πολιτική** της Ε.Ε. έχει πολύ βαθύτερες επιπτώσεις από όσο η αναπτυξιακή βοήθεια προς τις αναπτυσσόμενες χώρες και οφείλει, για τον λόγο αυτό, να εναρμονισθεί με την αναπτυξιακή στρατηγική. Η Ευρώπη μελετά τον εμπορικό τομέα σε σχέση μόνο με την προσπάθεια ενσωμάτωσης των αναπτυσσομένων χωρών στην παγκόσμια οικονομία, δηλαδή την ανάγκη ελευθέρωσης των συναλλαγών, λαμβάνοντας υπόψη την κατάσταση των αναπτυσσόμενων χωρών. Αλλά πουθενά δεν τονίζεται ότι οι αναπτυσσόμενες χώρες θα επωφεληθούν από την ελευθέρωση, μόνο αν ενισχυθούν σημαντικά οι δυνατότητες εξαγωγών προς την Ε.Ε..

Πρέπει εδώ να υπογραμμισθεί η έλλειψη συνοχής μεταξύ της **αγροτικής** και της αναπτυξιακής πολιτικής της Ε.Ε. Τόσο οι επιδοτήσεις κατά τις εξαγωγές της Ε.Ε., όσο και οι φραγμοί που υψώνονται στην πρόσβαση στην αγορά των «ευαίσθητων» γεωργικών

προϊόντων, περιορίζουν σημαντικά τις εμπορικές δυνατότητες των αναπτυσσόμενων χωρών. Ειδικότερα, πρέπει να εγκαταλειφθούν τα πάσης φύσεως συστήματα εξαγωγικών επιστροφών της Ε.Ε. όσον αφορά τα γεωργικά προϊόντα, πολιτική που έχει σοβαρότατες παρενέργειες στον γεωργικό τομέα των αναπτυσσόμενων χωρών. Εξάλλου, είναι εξαιρετικά αμφίβολο κατά πόσον οι συμφωνίες περιφερειακού εταιρικού χαρακτήρα που προβλέπονται από τη Συμφωνία του Cotonου και οι οποίες θα καθορίσουν στο μέλλον τις εμπορικές σχέσεις, θα έχουν πραγματικά θετικά αποτελέσματα για τις αναπτυσσόμενες χώρες, λόγω της τεράστιας ανισότητας των επιπέδων οικονομικής ανάπτυξης των διαφόρων ενεχομένων αναπτυσσόμενων χωρών.

Η Ε.Ε. δεν μπορεί από τη μια πλευρά να διακηρύσσει την αλληλεγγύη της με τους φτωχούς δαπανώντας δισεκατομμύρια για την αναπτυξιακή βοήθεια και, από την άλλη, να υπονομεύει κάθε προοπτική του γεωργικού τομέα των αναπτυσσόμενων χωρών, προστατεύοντας τις αγροτικές της αγορές από γεωργικά προϊόντα προερχόμενα από τις χώρες αυτές.

Στο μέλλον, πρέπει να εξασφαλιστεί η διενέργεια τακτικού, διαφανούς και τυποποιημένου ελέγχου της συνοχής, σε σχέση με τους στόχους της αναπτυξιακής πολιτικής κατά την προετοιμασία της λήψης αποφάσεων σε συναφείς τομείς όπως το εμπόριο, η γεωργία, το περιβάλλον, η ενέργεια, η έρευνα και η τεχνολογική εξέλιξη, η αλιεία, το άσυλο, η πρόληψη των συγκρούσεων, η υγεία, ο ανταγωνισμός, η προστασία των καταναλωτών κλπ.

Ο συντονισμός και η συμπληρωματικότητα των αναπτυξιακών δραστηριοτήτων της Ε.Ε. και των κρατών μελών αποτελούν ζωτικής σημασίας στοιχεία για την αποτελεσματικότητα της

ευρωπαϊκής αναπτυξιακής πολιτικής συνολικά και την επιρροή που αυτή ασκεί στη διεθνή σκηνή.

Η αναπτυξιακή πολιτική της Ε.Ε. πρέπει να επηρεάζει και, ταυτόχρονα, να συντονίζεται με τους στόχους και τις πολιτικές που αποφασίζονται από τους διεθνείς οργανισμούς παροχής αναπτυξιακής βοήθειας, κυρίως από τα όργανα και τους οργανισμούς του συστήματος του Ο.Η.Ε.

Μέχρι τώρα, η αναπτυξιακή πολιτική της Ε.Ε. χρηματοδοτούνταν μέσω του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ανάπτυξης και του προϋπολογισμού της Ε.Ε., γεγονός που καθιστά δυσχερή την προσπάθεια να έχουμε σαφή συνολική εικόνα. Για να καθιερωθεί ένα διαφανές και συνεκτικό χρηματοδοτικό πλαίσιο για την αναπτυξιακή βοήθεια της Ε.Ε., το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανάπτυξης θα πρέπει να ενσωματωθεί στον προϋπολογισμό της Ε.Ε.

Στόχοι της αναπτυξιακής πολιτικής

Κατά τη διάρκεια της Διάσκεψης των Ηνωμένων Εθνών για την κοινωνική ανάπτυξη (Κοπεγχάγη, 1995) και της συμπληρωματικής διάσκεψης που πραγματοποιήθηκε τον Ιούνιο 2000, η καταπολέμηση της φτώχειας προσδιορίστηκε ως ο υπ' αριθμόν 1 στόχος της αναπτυξιακής πολιτικής. Εκεί καθορίστηκαν συγκεκριμένοι αναπτυξιακοί στόχοι, συνοδευόμενοι από χρονολογικούς ορίζοντες όπως, για παράδειγμα, η μείωση κατά το ήμισυ του αριθμού των προσώπων που ζουν σε ακραίες συνθήκες φτώχειας, ή ακόμα η εγγραφή στο σχολείο όλων των παιδιών έως το έτος 2015. Δυστυχώς, σύμφωνα με την έκθεση της Παγκόσμιας Τράπεζας για τη φτώχεια, προβλέπεται ότι μερικοί από τους αναφερόμενους στόχους προτεραιότητας (μείωση της φτώχειας, γενίκευση της εκπαίδευσης) δεν θα επιτευχθούν. Το γεγονός

ότι τόσο φιλόδοξοι στόχοι για την καταπολέμηση της φτώχειας αποτυγχάνουν, οφείλεται στην περιορισμένη οικονομική χρηματοδότηση, τη συνεχή αύξηση του πληθυσμού, του χρέους που παραμένει ανησυχητικό για πολλές υπό ανάπτυξη χώρες, των προβλημάτων δημόσιας υγείας (ιδιαίτερα του AIDS και της ελονοσίας) και των φυσικών καταστροφών ή των πολέμων (συμπεριλαμβανομένων των εμφυλίων πολέμων).

Στην προσπάθεια αντιμετώπισης των προβλημάτων αυτών που αντιμετωπίζουν οι αναπτυσσόμενες χώρες και η αναπτυξιακή πολιτική (πράγμα που υπογραμμίστηκε ιδιαίτερα στις μεγάλες διασκέψεις που οργάνωσαν τα ΗΕ στη δεκαετία του '90), κύρια κατεύθυνση πρέπει να αποτελέσει η **βιώσιμη ανάπτυξη** με επίκεντρο τις κοινωνικές και ανθρώπινες πτυχές της ανάπτυξης, τη βιώσιμη αξιοποίηση και χρήση των πόρων και το περιβάλλον. Στο πλαίσιο αυτό, η καταπολέμηση και, τελικώς, εξάλειψη, της φτώχειας είναι στόχος προτεραιότητας. Ο ορισμός μάλιστα της φτώχειας διευρύνθηκε, δικαίως, ώστε να συμπεριλάβει και μη χρηματικές συνιστώσες, όπως η πρόσβαση στις υπηρεσίες υγείας, εκπαίδευσης, φυσικών πόρων, κλπ.

Το τελευταίο διάστημα, στην Ευρώπη υπάρχει ευρεία συναίνεση όσον αφορά τους θεμελιώδεις στόχους της αναπτυξιακής πολιτικής. Ιδιαίτερα, η αναπτυξιακή πολιτική έχει επικεντρωθεί στον στόχο της εξάλειψης της φτώχειας, στο γενικό πλαίσιο των εξωτερικών σχέσεων της Ένωσης. Οι στρατηγικές για την αποτελεσματική εξάλειψη της φτώχειας πρέπει να δίνουν αντίστοιχη σημασία στην ενίσχυση των κοινωνικών και υγειονομικών υποδομών και των παραγωγικών δυνατοτήτων των φτωχών, δηλαδή την πρόσβαση στη γη, την τεχνολογία,

την εκπαίδευση, τις πιστώσεις κλπ. Ωστόσο, πρέπει να ανοίξει μια ευρεία δημόσια συζήτηση, με τη συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών και των ίδιων των αναπτυσσόμενων χωρών, με θέμα τη στρατηγική, τον ρόλο της Κοινότητας, τις προτεραιότητες (από πλευράς γεωγραφικής και τομεακής) και τους πόρους για την επίτευξη των στόχων.

Ο πολιτικός διάλογος, που άλλωστε προβλέπεται από τη σημαντική Συμφωνία Cotonou με τις χώρες Αφρικής, Καραϊβικής και Ειρηνικού, μπορεί να παίξει σημαντικό ρόλο στην εφαρμογή της πολιτικής μείωσης της φτώχειας.

Η μείωση του φτώχειας θα μπορούσε να περιλαμβάνεται ως θεμελιώδης οριζόντια προϋπόθεση σε όλα τα προγράμματα και τις δραστηριότητες αναπτυξιακής συνεργασίας. Στο πλαίσιο αυτό, η υποστήριξη στις **γυναίκες** οι οποίες ως παραδοσιακά θύματα νομικών, οικονομικών και κοινωνικών διακρίσεων συγκαταλέγονται μεταξύ των πλέον στερημένων κατηγοριών του πληθυσμού, πρέπει να έχει χαρακτήρα προτεραιότητας με στατιστικά σημαντικό αντίκτυπο στη μελλοντική αξιολόγηση.

Ένα άλλο πεδίο δράσης με προτεραιότητα είναι η υποστήριξη προς τις αναπτυσσόμενες χώρες για την **οικοδόμηση θεσμικών οργάνων** και τη χρηστή διακυβέρνηση και διοίκηση, στις οποίες συμπεριλαμβάνεται και ο έλεγχος της χρήσης των δημοσίων κονδυλίων, αποτελεί βασικό στοιχείο της συμβολής της Ε.Ε. στην αειφόρο ανάπτυξη και την οργανωμένη καταπολέμηση της φτώχειας, βάσει μακροχρόνιου σχεδιασμού.

Ένας άλλος τομέας προτεραιοτήτων είναι αυτός της **υγείας και της εκπαίδευσης**. Η καθιέρωση τομεακών προγραμμάτων στον τομέα της εκπαίδευσης και της υγείας, ιδίως όσον αφορά τον ιό HIV/AIDS, την ελονοσία και τη

φυματίωση, αποτελεί μια από τους σημαντικότερους τομείς συμβολής της Ε.Ε. για τη βραχυπρόθεσμη και μεσοπρόθεσμη εξάλειψη της φτώχειας και τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης στις αναπτυσσόμενες χώρες.

Η **πρόληψη των συγκρούσεων** είναι ένας από τους πυλώνες της αναπτυξιακής πολιτικής της ΕΕ, καθόσον ο πόλεμος και οι ένοπλες συγκρούσεις μπορούν να ακυρώσουν αναπτυξιακές προσπάθειες ετών. Συνεπώς, είναι απαραίτητο να διατεθούν ουσιαστικοί οικονομικοί και ανθρώπινοι πόροι για την ανάληψη προληπτικής δράσης, αξιοποιώντας την εμπειρογνωμοσύνη των αντιπροσωπειών στις εμπλεκόμενες χώρες και προπαντός διασφαλίζοντας τη συμμετοχή των γυναικών στις διαπραγματεύσεις.

Ένας άλλος σημαντικός τομέας, για τον οποίο η Επιτροπή σιωπά είναι οι **τεχνολογίες της πληροφορίας και των επικοινωνιών**. Η παγκοσμιοποιημένη οικονομία στηρίζεται σήμερα στη χρήση των νέων ΤΠΕ, πράγμα που θα επιταθεί περισσότερο στο μέλλον. Στο Λονδίνο, ο αριθμός συνδέσεων στο Ίντερνετ είναι μεγαλύτερος από ό,τι σε ολόκληρη την Αφρική! Πώς είναι δυνατόν να επιτευχθεί ενσωμάτωση των αναπτυσσόμενων χωρών της Αφρικής στην παγκόσμια οικονομία χωρίς ενσωμάτωση στο παγκόσμιο δίκτυο πληροφοριών; Αυτό αποτελεί ένα θέμα που πρέπει οπωσδήποτε να θιγεί κατά τη διάρκεια των συζητήσεων περί αναμόρφωσης της αναπτυξιακής πολιτικής..

Εφαρμογή

Στο μέλλον, πρέπει να διασφαλιστούν τα εξής:

- οι τομείς αρμοδιοτήτων στα όργανα της Κοινότητας και ιδιαίτερα στο εσωτερικό της Επιτροπής να είναι απόλυτα διακριτοί, ώστε να αποφεύγεται η σύγχυση αρμοδιοτήτων και οι

επικαλύψεις (για παράδειγμα, πρέπει να καθορισθεί επειγόντως η ευθύνη για τις λεγόμενες «γκρίζες ζώνες» μεταξύ της βοήθειας για καταστροφές και της αναπτυξιακής συνεργασίας. Επί του παρόντος, σήμερα, οι αρμοδιότητες αυτές εμπίπτουν περισσότερο στο ΕΧΟ, αλλά το πρόγραμμα δεν διαθέτει επαρκείς οργανωτικούς πόρους σε προσωπικό).

- να διατεθεί επαρκές προσωπικό για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων που έχουν αναληφθεί στον τομέα της αναπτυξιακής συνεργασίας·
- να αναληφθούν μεταρρυθμίσεις στον χώρο της διαχείρισης (περισσότεροι εκ των υστέρων έλεγχοι, πολυετής προγραμματισμός, μεταβίβαση εξουσίας για λήψη αποφάσεων, ανάληψη επί τόπου ευθυνών, καθιέρωση δεικτών αποτελεσματικότητας, κλπ.)·
- να θεσμοθετηθεί ο συντονισμός με άλλους χρηματοδότες, όπως τα κράτη μέλη·
- διασφάλιση της κυριότητας και της στενής συνεργασίας με φορείς της κοινωνίας των πολιτών στο σχεδιασμό και την υλοποίηση της αναπτυξιακής πολιτικής της ΕΕ, καθόσον αυτό αποτελεί εκ των ων ουκ άνευ προϋπόθεση για μια συνεργατική αναπτυξιακή συνεργασία απαλλαγμένη από πατερναλιστικά στοιχεία.

Οι **ΜΚΟ** μπορούν να λειτουργήσουν ως επιχειρησιακός βραχίονας της ΕΕ, που θα διασφαλίζει ομαλή εφαρμογή των προγραμμάτων στις χώρες που δέχονται την αναπτυξιακή βοήθεια.

Η κοινοτική πολιτική αναπτυξιακής συνεργασίας ξεκίνησε ταυτόχρονα σχεδόν με την ίδρυση των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Έχει προσφέρει πολλά, αλλά σίγουρα θα μπορούσε να είχε προσφέρει περισσότερα. Ίσως τώρα που η Ένωση αριθμεί είκοσι πέντε μέλη να

καταφέρουμε να καλύψουμε τις αδυναμίες και ανεπάρκειες του παρελθόντος. Η μέχρι σήμερα συσσωρευμένη εμπειρία των Κρατών Μελών και της Επιτροπής και η προσπάθεια αναμόρφωσης της εξωτερικής βοήθειας της Ε.Ε., η οποία βρίσκεται σε εξέλιξη ελπίζουμε να σηματοδοτήσουν την απαρχή ταχύτερων και αναπτυξιακών δράσεων. Στην πορεία αυτή πολύτιμοι συμπαραστάτες και συνεργάτες ήταν και θα παραμείνουν οι φορείς της Κοινωνίας των Πολιτών. Η αναπτυξιακή συνεργασία έχει ανάγκη από το σημαντικό έργο τους.

Έχω τη βεβαιότητα ότι οι τοποθετήσεις σήμερα και αύριο θα αποτελέσουν χρήσιμα στοιχεία προβληματισμού, ώστε να αξιοποιηθούν απολύτως οι δυνατότητες συνεργασίας, με στόχο τη βελτιστοποίηση των αποτελεσμάτων των προγραμμάτων αναπτυξιακής βοήθειας και την πλήρη αξιοποίηση των διατιθέμενων πόρων.

Άννα Καραμάνου – Ευρωβουλευτής

www.karamanou.gr

eMail: info@karamanou.gr

Τηλ. 210 77 75 223

Fax: 210 77 57 771

Bibliography

1. 1. Εκθέσεις για την Ανθρώπινη Ανάπτυξη της Διεθνούς Τράπεζας 1998, 1999, 2000
2. 2. Carlos Santiso "Reforming European Aid" CEPS 2002
3. 3. Vitaliano Gemelli-Εκθεση της Επιτροπής Ανάπτυξης σχετικά με την αναπτυξιακή πολιτική της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, Ολομέλεια Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου 14.02.2001
4. 4. Simon Maxwell-Paul Engel "European Development Cooperation to 2010" Working

Paper, Overseas Development Institute 2003

5. 5. Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (2000) 212 προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σχετικά με την αναπτυξιακή πολιτική της Ευρωπαϊκής Κοινότητας
6. 6. "Improving European Development Cooperation" Policy Paper, ActionAid Alliance 2003